

Uit de natuurbescherming

NOGMAALS: NATUURBESCHERMING EN RUIMTELIJKE ORDENING

In het mei/juni-nummer van deze jaargang is gesproken over de verschijning van een planologisch rapport, „*De ontwikkeling van het Westen des Lands*”. Thans is op het genoemde rapport een Toelichting¹⁾ verschenen, waarin het materiaal wordt geleverd dat aan het eerste rapport ten grondslag lag.

Evenals de vorige keer richten wij onze aandacht ook nu weer in eerste instantie op de paragraaf over de natuurbescherming, waarin behalve een aantal praktische punten ook enige — verheugende — principiële uitspraken worden gedaan. In de inleiding tot deze paragraaf wordt gesteld, dat de zorg voor de ruimtelijke ontwikkeling dient bij te dragen tot de bevrediging van de behoefte aan schoonheid die leeft in ieder mens. Deze bijdrage kan, aldus het rapport, enerzijds bestaan uit „*het scheppen van schoonheidswaarden bij hetgeen nieuw tot stand gebracht wordt, anderzijds uit bescherming van de monumenten van natuur en cultuur, die ons uit het verleden zijn overgeleverd. Daarnaast is ook de eerbied voor het leven bij de natuurbescherming in het geding.*” Ver-

Met het behoud van de laagveenplassen in het westen van ons land wordt méér dan een nationaal belang gediend: ook uit internationaal oogpunt nemen deze landschapstypen een unieke positie in. De Nieuwkoopse Plassen.

derop lezen wij, dat de wetenschappelijke betekenis van de natuurbescherming hierin is gelegen, „*dat zij de veldbioloog het object van zijn onderzoek, inclusief het natuurlijke milieu daarvan, verschaft. Hoewel dit — in de regel zuiver wetenschappelijk — onderzoek de natuurbescherming reeds zou kunnen rechtvaardigen, is het onderzoek in de vrije natuur reeds van zoveel nut gebleken voor de toegepaste natuurwetenschappen dat ook hierin een rechtvaardigingsgrond is gelegen*”.

Overgaande tot de bespreking van de terreinen die moeten worden gespaard, wordt dan het volgende gezegd: „*Het is duidelijk, dat het aantal natuurwetenschappelijk belangrijke terreinen groter zal moeten zijn naarmate er meer landschapstypen voorkomen. In Nederland is de verscheidenheid in landschapstypen groot; zij omvat in het westelijke (holocene) deel een deltagebied van drie grote rivieren met het best ontwikkelde duingebied van West-Europa, met een unieke zoetwatergetijdendelta, met uitgestrekte zilte tot brakke slikken, schorren en begroeide zandvlakten, die als geheel nergens in Europa een equivalent vinden en met grote laagveenmoerassen, die bedén ten dage eveneens*

(althans in West- en Midden-Europa) uniek zijn. In de drie provincies, die het Westen des Lands vormen, resulteert deze verscheidenheid voor de natuurwetenschap in de wens tot behoud van representatieve gedeelten van de kalkarme en kalkrijke duinen (inclusief de bossen van de binnenduinrand), van de laagveenplassen en moerassen, van de broek- en blauwgraslanden, van de schorren, slikken en wadden, van de bossen en heiden, van de beekdalen, rivierduintjes en vloedbossen." Uit de daaronder volgende cijferopstelling blijkt, dat deze wenslijst ca. 13.000 ha omvat of rond 1,5 % van de totale oppervlakte van het westen des lands.

Tenslotte stelt het rapport, dat bij het bepalen van wat buiten de steden nu nog aan monumenten van natuur zowel als van cultuur, bewaard is gebleven, het toeval een grote rol heeft gespeeld. „Thans is echter, vooral in een gebied met een dermate intensief grondgebruik als het Westen des Lands, nog slechts zo weinig overgebleven dat ieder verder verlies als ernstig kan worden beschouwd en zelfs soms een unicum kan betreffen, waardoor de betreffende soort geheel verdwijnt. Een diepgaand inzicht in de plaats, die een bepaald object in het geheel inneemt, is nodig om bij een planologische afweging de nodige argumenten te kunnen verschaffen. Als voorbeeld moge genoemd worden de bedreiging van enige vogelbroedplaatsen, waarvan de betekenis slechts kan worden vastgesteld wanneer de gevolgen van een eventueel verdwijnen van deze natuurmonumenten zijn bepaald. Pas dan is het mogelijk, klemmende argumenten tot behoud van bestaande of tot het creëren van nieuwe broedgelegenheden te stellen tegenover de eisen van daarmede strijdige actieve vormen van grondgebruik. Bewerking van meer feitenmateriaal is in dit verband urgent.”

Het zal duidelijk zijn, dat de natuurbeschermers niet zullen mogen nalaten, ook kennis te nemen van de andere hoofdstukken uit het rapport: de snelle groei van de Gooisteden, de havenontwikkeling van Rotterdam, de bebouwing van de Utrechtse heuvelrug, dat alles heeft immers ook zijn consequenties voor de natuurbescherming. Moge dit een aansporing zijn tot grondige bestudering van rapport en toelichting; tot de gevraagde levering van meer feitenmateriaal en tot het tijdig doen van reële voorstellen.

10 oktober 1958.

Peter Nijhoff

1) Rijksdienst voor het Nationale Plan, Werkcommissie Westen des Lands: De ontwikkeling van het Westen des Lands. 's-Gravenhage 1958. 46 pag., 2 losse kaarten, f 4,80. Rijksdienst voor het Nationale Plan, Werkcommissie Westen des Lands: De ontwikkeling van het Westen des Lands — Toelichting. 's-Gravenhage 1958. 161 pag., f 7,50.

Uit de tijdschriften

Het 'Vakblad voor Biologen' van aug. 1958 bevat een zeer interessant artikel van de hand van P. Vermeulen over zijn reis naar het verre oosten. Daarbij bracht de schrijver allereerst een bezoek aan de oostelijke Himalaya. Het was hem in de eerste plaats te doen om het verzamelen van terristische orchideeën, maar daarnaast konden vele andere planten verzameld worden. Vervolgens ging de reis naar Bogor, waar de studie van orchideeën werd voortgezet. Daarna werden achtereenvolgens Sydney, Djogjakarta, O.-Java, Bali en Padang bezocht. Tenslotte volgde nog een tocht dwars door Sumatra. Voor hen, die in deze tropische streken bekend zijn, is dit vooral een lezenswaard reisverslag.

In 'Het Aquarium' van sept. 1958 frappeerde ons vooral een artikel van P. J. Merckens over Zoetwater-Kogelvissen, terwijl als tip van de maand een eenvoudige methode om watervlooien lang in leven te houden onze aandacht trok.

Fop. I. Brouwer

W. QUARLES.

Roofdieren in Scandinavië, uitroeien of beschermen.

De Levende Natuur, Jaarg. 61, Afl. 7, Juli '58, pag. 145.

Omtrent het voorkomen van roofdieren in Scandinavië wordt de volgende schatting gemaakt:

<i>Bruine Beer</i> .	Oost-Finland — ca. 200 ex.; Noorwegen — ca. 50 ex.; Zweden — een paar honderd (Laplandse reservaten).
<i>Veelvraat</i> .	Geheel Scandinavië — ca. 500 ex.
<i>Wolf</i> .	Aantal in geheel Scandinavië onbekend, aan de grens van Zweeds Lapland en Noorwegen ca. 40 ex.
<i>Lynx</i> .	Vooral in Zweeds Lapland ca. 300 ex.
<i>Steenarenden</i> .	100 paar en Zeearenden 40 paar (volgens Zweedse schatting).